

Φώτη Κόντογλου

Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀψόμεθα

Στὸ ἀποκαλυπτικὸ αὐτὸ κείμενο τοῦ Κόντογλου γίνεται λόγος ὄχι μόνο γιὰ τὴ δύναμη τοῦ Ἀναστάσιου Χριστοῦ πού διὰ τοῦ θείου φωτός του καθαρίζει καὶ ἀγιάζει τὰ πνευματικὰ μας αἰσθητήρια, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν αἰτία πού κάποιοι πολεμοῦν καὶ καταφρονοῦν τὴν ἀγία ὀρθόδοξη παράδοση.

Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, σήμερα μᾶς κράζει ὁ θεόγλωσσος ὑμνωδός, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέγοντας **Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως Χριστόν ἐξαστράπτοντα καὶ χαίρετε φάσκοντα τρανώς ἀκουσόμεθα, ἐπινίκιον ἄδοντες.** Μᾶς κράζει λοιπὸν νὰ καθαρίσουμε τίς αἰσθήσεις μας, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ δοῦμε τὸν Χριστὸ τὸν ἀναστημένο ἀπὸ τὸν τάφο. Νὰ καθαρίσουμε τίς αἰσθήσεις μας, γιατί εἶναι ἀκάθαρτες, βρωμισμένες, ἐπειδὴ τίς μεταχειρίζομαστε γιὰ σαρκικά καὶ ὑλικά πράγματα. Καὶ πῶς ἄραγε καθαρίζονται οἱ αἰσθήσεις μας καὶ θά γίνουने ἀπὸ σαρκικές, πνευματικές; Ὁ ὑμνωδός τό λέγει αὐτό γιατί τό διδάχθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο καὶ Σωτῆρα του πού εἶπε στοὺς Μακαρισμούς: **Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὀψονται.** Κι' ἂν καθαρίσουμε τίς αἰσθήσεις μας, λέγει πῶς θά δοῦμε τὸν Χριστὸν **ἐξαστράπτοντα** μέ ἀστραπή, ὄχι θαμπά, ἀλλὰ καθαρώτατα, ἀστραφτερόν ἀπὸ τό ἀζύγωτο φῶς τῆς Ἀναστάσεως, **τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως.** Κι' ὄχι μονάχα θά τὸν δοῦμε **τηλαυγῶς**, ἀλλὰ καὶ θά τὸν ἀκούσουμε **κιόλας** (γι' αὐτό πρέπει νᾶναι καθαρές ὅλες οἱ αἰσθήσεις μας). κι ἡ φωνή του δέν θᾶρχεται ἀπὸ μακριά, νὰ ἀμφιβάλλουμε ἂν τὸν ἀκούσαμε ἢ δέν τὸν ἀκούσαμε, ἀλλὰ **τρανώς**, δυνατά.

Τίς αἰσθήσεις μας δέν τίς μολεύουμε μονάχα σάν κάνουμε μ' αὐτές σαρκικά ἔργα κι ἐνέργειες, δηλαδή σάν τίς μεταχειρίζομαστε γιὰ τίς ἀπολαύσεις τοῦ κορμιοῦ, ἀλλὰ κι' ὅταν τίς μεταχειρίζομαστε γιὰ κάποια ἔργα πού τά λέγει ὁ κόσμος "πνευματικά", ἐνῶ εἶναι κι' αὐτά σαρκικά, καὶ μάλιστα αὐτά εἶναι συχνά πιό πονηρά ἀπὸ τᾶλλα πού φαίνονται φανερά πῶς εἶναι σαρκικά. Αὐτά τά λεγόμενα **πνευματικά** ἔργα εἶναι οἱ πονηρές σκέψεις πού κάνει ὁ νοῦς μας ψάχνοντας τὰ θεϊκά πράγματα, καὶ πού εἶναι ἀσεβέστατες καὶ σ' αὐτές μᾶς σπρώχνει ἡ ὑπερηφάνειά μας καὶ ἡ ἀφοβία μας μπροστά στὸν Θεό, γιατί δίνουने τροφή στὴν ματαιοδοξία μας, ἐπειδὴ φαινόμαστε πολύξεροι στοὺς ἄλλους, ἐνῶ ὁ σοφός Σολομών εἶπε: **Ἀρχὴ τῆς σοφίας** (δηλ. τῆς κατὰ Θεὸν σοφίας) **εἶναι ὁ φόβος τοῦ Κυρίου.** Μ' αὐτά τά ψαξίματα καὶ μέ τίς φιλοσοφίες, ὁ χριστιανὸς ἀληθινὰ μολύνει τίς αἰσθήσεις του, τίς στομώνει καὶ ἀντὶ νὰ τίς κάνει πνευματικές, τίς κάνει ὄργανα χονδροειδῆ, ἀφοῦ μ' αὐτές ἐρευνᾶ χονδροειδῆ, ὑλικά πράγματα, καὶ ὄχι πνευματικά. Γιατί, ὅπως εἶπα πρὶν, μέ ὄλο πού αὐτές οἱ ἐνέργειες φαίνονται πνευματικές, στ' ἀλήθεινὰ εἶναι σαρκικές, κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο πού λέγει πῶς τίς κάνει ὁ νοῦς τῆς σαρκός, γράφοντας στοὺς Κολοσσαεῖς: **Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω δέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν Ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοός τῆς σαρκός αὐτοῦ** (Κολοσ. 6,18). Καὶ στοὺς Ἐφεσίους γράφει: **Τοῦτο οὖν λέγω καὶ**

μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖν ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. (Εφ. δ,18). Ποιὰ λοιπόν λέγει ματαιότητα τοῦ νοῦς τῶν ἐθνῶν; Δέν λέγει τὰ μάταια ψαξίματα πού κάνανε οἱ φιλόσοφοι, ἅς ἦτανε κι ἐκεῖνοι πού φαινότανε οἱ πῖο πνευματικοί; Αὐτά πού λέγανε ἦτανε σάρξ, (γιατί τό ἐκ τῆς σαρκός σάρξ ἐστὶ) ἀφοῦ ὅ,τι κάνανε τό κάνανε ὄντας ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τό κάνανε μέ πνεῦμα σαρκικό. Ὅποιος ψάχνει κι ἐρευνᾷ μ' αὐτό τό σαρκικό πνεῦμα, πρῶτα χάνει τὴν παρθενική ἀπλότητα τῆς διάνοιας, γιὰ τὴν ὁποία πρωτομακάρισε (αὐτός εἶναι ὁ πρῶτος μακαρισμός) ὁ γλυκύτατος Χριστός μας ἐκείνους πού τὴν ἔχουνε, λεγοντας **μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι**. Ὅστερα αὐτός πού σκαλίζει μέ τό μυαλό του τὰ θεῖα, πειράζει τόν Θεό πού κρύβεται ἀπό τίς ἀδιάκριτες διάνοιες καὶ χώνεται μέσα στό γνόφο, κι' αὐτό τό φανερώνει μέ τό στόμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα, λεγοντας: **Φανερός ἔγινε σέ ἐκείνους πού δέ μέ ρωτᾶνε, καὶ γνωρίσθηκα ἀπό ἐκείνους πού δέν μέ ζητᾶνε μέ πονηρία**. Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας λέγει: **Πίστις οὐκ ἐστὶ τό ζητούμενον ὄν τρόπον γάρ ἐλπίς βλεπομένη οὐκ ἔχουσα τό ἀζήτητον, πίστις οὐκ εἶη, κατὰ τόν ἴσον τῇ ἐλπίδι λόγον**. Κι' ὁ μέγας Βασίλειος λέγει: **Τό ἀπλοῦν τῆς πίστεως ἰσχυρότερόν ἐστὶ τῶν λογικῶν ἀποδείξεων**.

Καὶ μολαταῦτα πλῆθος χριστιανοὶ καταγίνονται ἀκόμα σήμερα, καὶ πῖο πολύ μάλιστα, μέ τέτοιου εἴδους ψαξίματα καὶ ἐρευνες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ ὅπως ἔλεγε ὁ Παῦλος γιὰ τοὺς ἐθνικούς, **κι' ἀνακατεύουνε μέ τὴν πίστη, πού δέν γνωρίσανε οἱ δυστυχεῖς τί λογῆς πράγμα εἶναι, τίς ἐπιστῆμες καὶ τίς φιλοσοφίες, καὶ ψυχραίνουνε μ' αὐτά πού λένε τὴν πίστη τῶν πολλῶν, κ' ἐνῶ ὁ μάταιος λογισμός τους καταγίνεται μέ μάταια καὶ ψευδῆ καταργοῦνε ἀπό ἀλάζονεία κι' ἀπό κουφότητα τὴν ἁγία Παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας, ὥστε ὁ χριστιανισμός νά καταντήσῃ ἓνα σύστημα ἐπίγειας ζωῆς, χωρὶς ἀποκαλύψεις Ἀθανασίας, δηλαδή χωρὶς Χριστό**. Κι' αὐτοὶ θέλουνε νά διδάξουνε τὰ ἀπλοϊκά κι' ἀδῶα πρόβατα τοῦ Χριστοῦ πού τὰ μακάρισε ὁ ἴδιος σ' ὄλους τοὺς Μακαρισμούς, μὰ ἰδιαίτερα στόν πρῶτο καὶ στόν ὀγδοο.

Τοῦτοι λοιπόν οἱ ἄνθρωποι πῶς γιορτάζουνε Χριστόν Ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν! Ξένον καὶ παράδοξον! Φιλοσοφούντες καὶ ἐπιστημοῦντες πιστεύουν; Μά ποιός πίστεψε ποτέ φιλοσοφῶντας; Ρωτῶ νά μάθω. Μέ τόν Χριστό, ἡ φιλοσοφία τελείωσε καὶ θάφτηκε γιὰ ὅποιον πίστεψε σ' Αὐτόν. Ἄς ἀκούσουνε τόν Παῦλο πού φωνάζει **τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινά τὰ πάντα**. Φωνὴ ἐλπιδοφόρα τοῦ εὐλογημένου Παύλου, πού ξαναλέγει στήν καρδιά μας, ὅ,τι λέγει καὶ τό **χαίρετε** πού εἶπε ὁ Ἀναστημένος Κύριός του καὶ Κύριός μας! Νά, τὰ πάντα γινήκανε καινούρια! Γινήκανε καινούρια γιατί εἶναι **καινόν καὶ ξένον** ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, κι' αὐτό τό καινούριο τὰ ἔκανε ὅλα καινούρια, ἐπειδὴ κατήργησε τὰ παλιά. Κατήργησε τὰ παλιά ὁ **καταργήσας τόν θάνατον**, γιατί ὅπου δέν βρίσκεται ὁ **ἀρχηγός τῆς Ζωῆς** βασιλεύει ὁ θάνατος. Κατήργησε τὴν κατὰρα τῆς σαρκός, κι ἔφερε τὴν εὐλογία τοῦ Πνεύματος. Κατήργησε τὴ γνώση κι ἔφερε τὴν Πίστη (**Δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται**). Τό παλιό ἦτανε ἡ Γνώση, τό ψάξιμο, τό νά ψηλαφεῖ ὁ ἄνθρωπος στὰ τυφλά καὶ νά μὴ βρίσκει τίποτα. Τό καινούριο εἶναι ἡ Πίστη πού ἀνοίγει τὰ πνευματικά μάτια τοῦ ἀνθρώπου καὶ βλέπει τόν Ἥλιο τῆς Δικαιοσύνης Χριστόν **ἐξαστράπτοντα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως**. Ἐκεῖνος φτάνει γιὰ ὅλα, δέν χρειάζεται πιά διόλου νά ψάχνει τό μυαλό μας σάν τῶν ἐθνικῶν φιλοσόφων, ἀφοῦ βρέθηκε ἡ ὁδός, δηλαδή Ἐκεῖνος πού εἶπε **καθαρὰ καὶ σύντομα: Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τόν Υἱόν εἰμὴ ὁ Πατήρ, οὐδέ τόν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰμὴ ὁ Υἱός, καὶ ὃ ἐάν βούληται ὁ Υἱός ἀποκαλύψαι**. (Ματθ. ια, 27). **Ὡ ἐάν βούληται ὁ Υἱός ἀποκαλύψαι, σ' ὅποιον θέλει ὁ Υἱός νά φανερώσει, νά γνωρίσει τόν**

Πατέρα. Πού πᾶς, λοιπόν, χριστιανέ, νά γνωρίσεις τόν Θεόν και τόν Χριστόν ἐσύ, ὁ τυφλός, ὁ ἀδύνατος, ὁ ἀκάθαρτος, μέ τή δική σου δύναμη, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας εἶπε πώς μονάχα ὁ Πατέρας φωτίζει τή διάνοιά σου γιά νά γνωρίσεις τόν Χριστό, κι' ὁ Χριστός γιά νά γνωρίσεις τόν Πατέρα; Καί δέν πέφτεις σέ προσευχή νά τόν παρακαλέσεις νά σέ φωτίσει, ἀλλά καταγίνεσαι μέ ἀσεβῆ ψαξίματα, ὅπως ἐκεῖνοι οἱ ἀρχαῖοι πού δέν εἶχαν ἀκούσει ἀκόμα τόν Χριστό νά λέγει μέ ἐξουσία αὐτά τά λόγια; Κι' ἄλλοῦ πού λέγει Ἐγώ εἶμαι ἡ θύρα, ἐγώ εἶμαι ἡ ὁδός, ἐγώ εἶμαι ὁ καθηγητής, ἐγώ εἶμαι τό φῶς, ἐγώ εἶμαι ὁ γιατρός, ὁ μεσίτης (Τιμ. Α, 6,2), ὁ ποιμῆν, ὁ ραββί. Αὐτός εἶναι ὁ πρωτότοκος τῆς καινῆς κτίσεως, πού ἔκανε καινά τὰ πάντα κι ἔκανε καί καινοὺς ἀνθρώπους, τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶνι χαρισάμενος.

Ναί, μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ὅλα γινήκανε καινούργια. Γι' αὐτό κι' ὁ ὑμνωδός λέγει μέ χαρά καί ἀγαλλίαση Δεῦτε πόμα πῖωμεν καινόν οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου (τῆς φιλοσοφίας) τερατουργούμενον, ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγῆν ἐκ τάφου ὀμβρήσαντος Χριστοῦ, ἐν ᾧ στερεούμεθα καί Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος τῆς θείας εὐφροσύνης ἐν τῇ εὐσήμεν ἡμέρα τῆς ἐγέρσεως, βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν, ὑμνοῦντες Αὐτόν ὡς Θεόν εἰς τούς αἰῶνας.

Ἀδελφοί μου Χριστιανοί ἐσεῖς πού καταγινόσαστε μέ τίς ἐπιστῆμες καί μέ τίς φιλοσοφίες, ἀκούστε τόν Κύριο πού λέγει μέ τό στόμα τοῦ προφήτη. Ἐμένα μέ ἀφήσανε, πού εἶμαι πηγῆ τῆς ζωῆς, καί σκάψανε κάποιους ξερόλακκους πού δέν ἔχουν νερό. Καί πού λέγει μέ τό δικό του στόμα τό Εὐαγγέλιο ὅποιος βάλλει τό χέρι του στό ἀλέτρι μου καί βλέπει πίσω, δηλ. δέν ἀπαρνήθηκε τήν κοσμική γνώση πού καταγινόταν οἱ ἀνθρωποι πρὶν νά ἔλθω ἐγώ στόν κόσμον, δέν εἶναι δεκτός στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. (Λουκ. 9 62). Καί πού εἶπε παλι ἄλλη φορά: Δέν βάζουνε καινούργιο κρασί σέ παλιά ἀσκιά.

Ἄς καθαρίσουμε λοιπόν τή διάνοιά μας ἀπό τήν θολούρα τῆς πολύπλοκης γνώσεως, γιατί ἄλλοιῶς δέν θά δοῦμε τό Χριστό ἐξαστράπτοντα τῷ ἀπροσίτῳ φωτί τῆς Ἀναστάσεως, κι' οὔτε θά τόν ἀκούσουμε νά λέγει τρανώς τό Χαίρετε. Μάτια νά τόν δοῦμε κι' αὐτιά νά τόν ἀκούσουμε δέ μπορεῖ νά μᾶς δώσει μέ κανένα τρόπο ἡ γνώση, ἡ καινή ἀπάτη, ἀλλά μονάχα ἡ εὐλογημένη Πίστη στόν Κύριο καί Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστό, πού εἶναι δοξασμένος στους ἀτελεύτητους αἰῶνες τῶν αἰῶνων, Ἀμήν.

Φώτης Κόντογλου